

Danmörk

Almenn flokkun	I. stoð: Grunnlífeyrir og iðgjaldakerfi II. stoð: Sjálfstæðir, starfstengdir sjóðir (allir SI) III. stoð: Sérstakur, valkvæður lífeyrissparnaður
----------------	---

I. stoð: Almannatryggingar.

Tegundir lífeyris	<p>Grunnlífeyrir = Folkepension – skammstafað hér FP:</p> <p>Grunnlífeyrir (grundbeløb/basic pension) – frá 65 ára aldri (frestunarhækkun fram að 75 ára aldri er bundin skilyrðum um atvinnuþátttöku – að lágmarki 750 stundir á ári). Lífeyristökualdur hækkar um 6 mánuði á ári frá 2024 og verður 67 ár 2027. Snemmtaka er möguleg að tilteknum skilyrðum uppfylltum, m.a. um greiðslu sérstakra iðgjalda. Þeir sem fæddir eru 1955 eða fyrr geta að þessum skilyrðum uppfylltum farið á eftirlaun 60 ára og snemmtökualdurinn hækkar í þrepum að 64 ára aldri fyrir þá sem eru fæddir 1978 eða síðar. Skerðist ef launatekjur fara umfram frítekjumark.</p> <p>Lífeyrisauki (pensionstillæg/pension allowance) – frá 65 ára aldri – lækkar ef lífeyrisþegi er í sambúð. Allar tekjur valda skerðingu.</p> <p>Sérstakar uppbætur (tillæg og ældrecheck/supplementary benefit) fyrir þá sem hafa litlar tekjur eða eiga litla lausafjármuni), s.s. vegna heilbrigðiskostnaðar, húsnæði og húshitunarkostnaðar.</p> <p>Iðgjaldakerfi = Arbejdsmarkedets Tillægspension - skammstafað hér ATP:</p> <p>Skylduaðild launþega (sem vinna meira en 9 stundir á viku) að viðbótarsparnaði (ATP). Flestir bótaþegar eru einnig þátttakendur. Lífeyrir er greiddur frá 65 ára aldri (frestunarhækkun fram að 75 ára aldri). Lífeyristökualdur hækkar einnig í 67 ár árið 2027.</p> <p>ATP: Veitir einnig örorku- og eftirlífendalífeyri við fráfall, samkvæmt nánari reglum.</p>
Ávinnsla réttinda	<p>Fjárhæðir FP lífeyris eru búsetu- og tekjutengdar og í sumum tilvikum einnig eignatengdar. Sérstakar uppbætur eru afkomutengdar (vurðing af samlede økonomiske forhold/means-tested).</p> <p>Fullur réttur til FP grunnlífeyris og uppbóta næst við 40 ára búsetu. Hlutfallslegur réttur stofnast eftir 3ja ára búsetu (10 ár fyrir erlenda ríkisborgara).</p> <p>ATP réttur ávinnst í hlutfalli við vinnustundafjölda. Lífeyrir ræðst af markaðsávöxtun og hámark er 23.900 DKK á árinu 2016.</p>
Iðgjöld	<p>FP: Hvorki eru greidd iðgjöld né gerð krafa um skattgreiðslur á starfsævi.</p> <p>ATP: Lögbundið er að greiða iðgjöld ef vinnustundir eru 9 eða fleiri á viku, en sjálfstætt starfandi eiga val um aðild. Hámarksíðgjöld eru nú 284 DKK á mánuði fyrir fullt starf og nema um 1% af meðallaunum. Launþegi greiðir þriðjung og launagreiðandi greiðir tvo þriðju (ríkið greiðir 2/3 fyrir bótaþega).</p>

Fjármögnun	<p>FP: Fjármagn til almannatrygginga kemur af skattfé og er um samtímagreiðslur að ræða. Engum sjóðum er safnað til að mæta greiðsluskyldu framtíðar.</p> <p>ATP: Kerfið byggir á fullri sjóðsöfnun. ATP er sjálfseignarstofnun og stjórnin er skipuð fulltrúum vinnumarkaðarins. ATP lýtur eftirliti fjármálaeftirlitsins sem grípur inn í ef við á, en ber jafnframt að tilkynna atvinnumálaráðherra um málið. Má því líta svo á að ríkið telji sig bera ábyrgð á að gripið verði til aðgerða.</p>
-------------------	--

II. stoð: Starfstengdur lífeyrissparnaður með skylduaðild á grundvelli kjarasamninga.

Tegundir lífeyris	<p>Ellilífeyrir – frá 65 ára aldri (flýting frá 60 ára aldri og frestun fram að 75 ára aldri heimil). Útgreiðslutilhögun er valkvæð (ein-, tímabundnar eða ævilangar greiðslur) og eru í meginatriðum þrjú flokkar ellilífeyrisréttinda: Aldersopsporing - eingreiðsla eða hlutagreiðslur; ratepension eller ophørende livrente – jafngreiðslulífeyrir (10-25 ára útgreiðslutímabil) og livsvarig livrente – ævilangur lífeyrir. (Kapitalpension – eingreiðslulífeyrir - tekur ekki við iðgjöldum eftir 2013)</p> <p>Valkvæðar áfallatryggingar – örorku-, maka- og barnalífeyrir.</p>
Ávinnsla réttinda	<p><u>Skilgreind iðgjöld:</u> Allir lífeyrissjóðir á almennum vinnumarkaði eru með þessa reglu. Eign ræðst fyrst og fremst af ávöxtun eigna, en vörsluaðili sparnaðar getur gefið bindandi eða skilyrt loforð um lágmarksávöxtun inngreiðslna á tilteknu tímabili.</p> <p>Iðgjöld skiptast almennt þannig að launþegi greiðir 1/3 hluta og launagreiðandi 2/3 hluta. Heildariðgjald hefur farið hækkandi sem prósentu af launum og er gjarnan á bilinu 12-18%.</p>
Iðgjöld	<p>Launþegar og launagreiðendur greiða að lágmarki iðgjöld sem tiltekin eru í kjarasamningum. Skattaleg meðferð iðgjalda er breytileg eftir eðli lífeyrisréttinda. Þak er á skattfrelsi iðgjalda, breytilegt eftir eðli réttinda.</p>
Fjármögnun	<p>Fjármagn kemur annars vegar frá iðgjöldum sjóðfélaga og mótframlögum launagreiðenda og hins vegar af ávöxtun eigna.</p>

III. stoð: Sérstakur, valkvæður lífeyrissparnaður

Í meginatriðum gildir sama lýsing og um lífeyrissparnað í II. stoð, en með þessum undantekningum:

- Einstaklingur/launþegi greiðir iðgjöld, en engin mótframlög eru frá vinnuveitanda.
- Ekkert lágmark er á iðgjöldum, en hámark er á skattfrádrætti vegna iðgjaldanna.

Athugasemdir:

Lífeyrissjóðir í 2. stoð eru reknir sem tryggingafélög og falla undir svonefnda „Solvency“-tilskipun ESB.